הקדמה כשעות אלא בירושלים כדאמרי׳ בכתובות (ג) גבי ההוא עובדא דאימיה דרמי בר חמא בגפרא כתבתיכו לנכסי לרמי בר חמא וכרמשא כתבתיכו למר עוקבא בר חמא ואוקמיה ביד (ד) רב עוקבא אע״פ שהוא אחרון ומשום האי טעמא אטו בירושלים יתבי דכותבין שעות וכיון שלא פירש לו לאוכן לשמעון השעה נמצא שלא זיכהו בכתב זה עד הערב הואיל ולא נתפרש בו שעת שחרית ונמצאו שניהם שוין: **יחלוקו.** דספיקא הוא וליכא למימר הכא המוציא מחבירו דאין ג׳ מוחזק (ה) מחבירו: **שודא דדייני.** לאותו שיהא נוטה לב הדיינים שהיה הנותן אוהבו או קרובו יותר דודאי להוא גמר ואקני לו יתנו את הקרקע ושמא (ו) זכה בעל הקרקע בשלו אבל כשאתה אומר יחלוקו בודאי אחד נטל החצי שלא כדין: **שודא.** לשון השלכה ירה ביס (שמות טו) [מתרגמינן] שדי בימא. ועגיל נמי גימא רב נחמן חלוקה או שודא ואמאי אמר כל דאליס גבר: **הפס.** בב׳ שטרות ליכא למיקם עלה דמילתא כיוס או לומר שיבא האחד עדים ויטול שהרי הטעותא שוין בזמנן ואפילו אם יבאו עדים ויעידו זה נכתב ונמסר בנקר וזה בערב הלא אין הקדמה בשעות כמו שפירשנו למעלה וליכא למימר שמא זה נמסר תחלה יום או יומים או חדש ואחר כך נמסר השני לשני דמאחר שנכתבו ביום אחד מסתמא גם ביום אחד נמסרו כמו שמוכיח לשון הכתוב בשטר הלכך רב אמר חולקין ושמואל אמר שודא דדייני דהואיל ואין לברר לעולם הדין עם מי משתדלין ב״ד בדינן ודינן אותו אבל הכא בהאי קרקע ליכא לא שטר ולא (ד) עדים ואיכא למיקם עלה דמילתא אם יבאו ויעידו אל מי הוא הלכך אין כאן לומר חלוקה ושודא דשמא יבאו עדים ויסתרו את הדין שדנו ב״ד הלכך אין ב״ד מזקקין להם לדון דין שסופו לבא לידי עיוות אלא מניחים אותן וכל דאליס גבר עד שיבאו עדים ויברורו הדבר: **ומ״ש.** הא דרב נחמן ממחליף פרה בחמור וכיון שמשך בעל הפרה את החמור נקנית הפרה לבעל החמור בכל מקום שהיא דמטלטלין נקנין בחליפין כדתנן בקדושין (דף כח.) כל העשה דמיס בחבר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין ולכך אין הדבר יודע הולך אל מי הוא שהרי לא ראה עדיין את פרחו אבל במכירה כדמיס לא מצי למינקט דאין מעות קונות ואחזרו בהן ואילו משכה לביתו אחר מתן מעות הו לא מצי מוכר למימר ברשותי ילדה דהא בביתא לוקח קיימא הלכך נקט חליפין בחמור ופרה ולא דמיס. וכפ״ה השולחן (ב״מ ק.) פריך ונחזי ברשות דמאן קיימא ואיהו אידך המוציא מחבירו עליו הראיה ומשני דקיימא בחצר. ומכירה נקט גבי שפחה דעבד נקנה בכסף (קדושין כב.) כלא משיכה ומשנתן מעות נקנית לו השפחה בב״מ שהיא והלכך אין ידוע ברשות מי ילדה שהרי לא ראה אותה הלוקח בשעת מתן מעות: **יחלוקו.** והא הכא דליכא למיקם עלה דמלתא אם יבאו עדים ויעידו ברשות מי ילדה ואפילו הכי לא אמרינן כל דאליס גבר וקשיא לרב נחמן: **הפס.** גבי המחליף פרה בחמור לתרוייהו איתא להו דררא דממונא שהפרה והשפחה של שניהם היתה בזה אחר זה וכל אחד ואחד טוען פרחי ושפחתי ילדה בהיותה ברשותי אי נמי בשעת חליפין ילדה ואין לברר אל מי הוי הולד הלכך יחלוקו. ושודא דדייני ליכא למימר הכא אפי׳ לשמואל דלא שייך למימר אלא גבי מתנה לשנים שירלו ב״ד למי אוהב יותר דלדידיה גמר ומקני אבל הכא בדרך נחמן שזה אומר של אבותי כו׳: ד) **אי דמר לא דמר.** לא היתה הקרקע של אדם מעולם. וי״מ האי ומאי שנא מהמחליף כו׳ דאדשמואל פריך דקאמר שודא והכא מזיגן יחלוקו ואינה שיטת הגמרא דהא בכתובות בפרק מי שהיה נשוי (נד.) איתא עיקר מילתייהו דרב ושמואל ופריך התם פירכי אחריני ומהכא לא פריך כל שכן הכא דלמרמי אדרב נחמן נקט לה הכא למילתייהו: אם

רב אמר יחלוקו. לההוא ליטנא דמפרש בפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף כד. ושם ד״ה לימא) דטעמא דרב משום דסבר כר״מ דאמר עדי תמיהה כרתי ולכך יחלוקו אפילו איכא עדי מסירה שנמסר לאחד קודם כיון דמתון החמיתה אין ניכר מי קודם כדמוכח ברים כל הגט (גיטין דף כד:) דתנן כתב לגרש בו את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה ודייק הא גדולה מצי מגרש ביה ומוקי לה בעדי מסירה ור״ל אבל לר׳ מאיר אפי׳ גדולה לא מצי מגרש אע״ג דאיכא עדי מסירה כיון דאין ניכר מתון עדי החמיתה ומיירי במתנה או במכר שקונה בשטר אבל אם קונה בכסף או בחזקה או בחליפין דאין השטר עומד אלא לראיה מודה רב דאמרינן שודא דאין צריך שיהא ניכר מתון עדי החמיתה כיון (ה) דאין אלא לראיה לאותו לשון לא פריך מרב הכא דהתם כדין הוא של שניהם כיון דביום אחד נתמנו אלא משמואל פריך ולפר״ת דפי׳ שודא דדייני מה שילה הדיין יעשה אתי שפיר דהכא נמי זה אומר של אבותי שיין שודא דדייני אבל לפ״ה שמפרש שודא למי שנראה לדיין שהיה אוהבו יותר קשה דבזה אומר של אבותי לא שייך שודא ויש לתוק ולפרש שיתנו הדיינים למי שנראה אמיתי בדברים יותר (ו) ועוד דלההוא ליטנא דמי שהיה נשוי (כתובות דף נד: ושם) דמוקי פלוגתא דרב ושמואל אליבא דר״א וס״ל לרב דחלוקה עדיפא אתי שפיר דפריך (ז) מרב ואותו לשון הוא עיקר כדמוכח התם מברייתא: **ושמואל אמר שודא דדייני.** היינו כר״א דאמר עדי מסירה כרתי דלר״מ לא הוה אמר שודא ונראה דהא דאמר (ח) בפרק מי שהיה נשוי (שם) כתב לאחד ומסר לאחר לזה שמסר לו קנה אע״פ שטטר הא׳ נכתב קודם ונראה דהייני דוקא שנכתבו ביום אחד הלכך הקודם במסירה זכה הואיל ואין ניכר מתון השטר הא׳ שקדם אבל נכתב בב׳ ימים לזה שנכתב תחלה קנה שניכר מתון החמיתה שזה נכתב קודם אע״פ שמסר לזה שמסר לזה אחר״כ כשמסר גם לזה זכה משעת חמיתה דה״ק אבי בפ״ק דב״מ (דף יג.) עדיו נחתומיו זכין לו והשתא אתי שפיר דהא שמואל סבר הכא כר״מ ובפ״ק דב״מ דמיק גמרא לאוקומי שמואל כאבי ועוד דבפ׳ זה בורר (סנהדרין דף כח:) גבי ההיא מתנתא דהוו חתימי עלה תרי גיסי משמע דסבר אביי כר׳ אלעזר דפריך ארב יוסף דקאמר זיל אקנייה בעדי מסירה כר״מ ופריך אביי והא מודה ר״מ בנמוייף מתוכו שהוא פסול וזהו דוחק (ט) דאליבא דרב יוסף קאמר וליה לא סבירא ליה: **שודא** דדייני. נראה לר״ת למי שילה הדיין ליתן ולא כפ״ה שיתמדו דעתו של נותן דהא בסוף פ״ק דגיטין (דף יד: ושם ד״ה וכאן) גבי הולך מנה לפלוני (י) קאמר מה שילה שליח יעשה וקרי ליה התם שודא ובפ׳ עשרה יוחסין (קדושין דף עד. ושם ד״ה שודא) נמי אמר נאמן הדיין לומר לזה זכיתי ולזה חייבתי בד״א כשבעלי דינין עומדים לפניו אבל אין בעלי דינין עומדים לפניו אינו נאמן ופריך ויהדר ונידייניה ומשני בשודא דדייני ואי כפ״ה אכתי יהדר לאמוד דעתו של נותן ויכדיא בירושלמי אמר לאיזה מהן שילנו ב״ד להחליט מחליטים וא״ת א״כ יתן למי שיתן לו שכר וי״ל דכל דיינא דמקבל אגרא לאו דיינא הוא ומה שפר״ת דקבלה בידינו דלא אמרינן שודא אלא במקרקעי אין נראה לר״י דהא גבי הולך מנה לפלוני (כ) גבי שליח מייתי לה בספ״ק דגיטין (דף יד: ושם) עוד פירש דדוקא דיין מומחה עושה שודא דהא רב ששת גברא רבה הוה ואמר ליה רב נחמן מר לאו דיינא הוא גביה אימיה דרמי בר חמא (כ) ורב עוקבא בר חמא כפ׳ מי שהיה נשוי (כתובות דף נד:): **ומאי** שנא מהא דתנן המחליף פרה בחמור בו׳. אין להוכיח מכאן דהלכה כסומכוס מדפריך מינה דעד כאן לא פליגי עליה התם בהשולח (כ״מ דף ק.) אלא משום דאזלינן בתר חזקה דממונא ומוקמינן (מ) בחזקת מרה קמא הא לאו הכי מודו דיחלוקו ובהמוכר את הבית (לקמן דף סג. ושם) גבי האומר תנו חלק לפלוני מנכסי וכו׳ דמיירי מסומכוס ופ״ה דטעמא משום דחלק מספקא ליה אי הוי משהו או פלגא וממון המוטל בספק מוקלין ל״כ משמע דהלכה כסומכוס ויש לדחות דטעמא לאו משום ספיקא דלפירש הקונטרס אלא משום דחלק הוי רביע ונראה דאין הלכה כסומכוס אע״ג דבכמה מקומות סתם לן תנא כוותיה דהא סבר שמואל כרבנן דאמרינן ברים הפרה (כ״ק דף מו. ושם) אמר שמואל זו דברי סומכוס אבל חכמים אומרים זה כלל גדול בדין כו׳ משמע זו ואלא ס״ל אף על גב דמוכח בפרק בית כור (לקמן דף קה. ושם) דאיכא זו דס״ל מיהו סתם זו לא ס״ל ועוד דקאמרינן התם (כ״ק דף מו.) אי נמי זה כלל גדול בדין הוא לכי הא דהמוכר שור לחבירו ונמצא נגחן כו׳ משמע זה כלל גדול אפי׳ במוכר שור לחבירו אמרינן דהמוציא מחבירו עליו הראיה כ״ש בפלוגתא דסומכוס ורבנן דסבר שמואל המוציא מחבירו ע״ה וכן בפרק השולח (כ״מ דף קכ: ושם ד״ה יגח) קאמר דשמואל מספקא ליה אי תפוס לשון ראשון או לשון אחרון ומתניתין (דף קכ: ושם) דקתני באחד ששכר מרחץ בליפורי בי״ב זהובים לשנה מדינר זהב ובא לחדש ובא מעשה לפני רשב״ג ור׳ יוסי ואמרו יחלוקו את חדש העבור ומוקי שמואל בבא בתמצע החדש אבל בתחלת החדש כולו למשכיר בסוף חדש כולו לשוכר אלמא סבר כרבנן דאזלי בתר חזקה דלסומכוס בכל ענין יחלוקו ורב נחמן סבר נמי כרבנן דקאמר התם דקרקע בחזקת בעליה קיימא ואפילו בא בסוף החדש כולו למשכיר ואפילו אפיך מיפך ועל כרחך היינו טעמא דסבר כרבנן ומתניתין דהתם אוקי כסומכוס דלא תקשי ליה מתניתין וכרב נחמן קיימא לן בדיני ובהדיא פסקינן כוותיה בפ׳ המקבל (כ״מ דף קי.) גבי ההוא שטרא דהוה כתיב ביה (ס) שנים סתמא ואע״ג דקיימא לן בכרשב״ג במשנתנו ה״מ בסתמא אבל (ס) הכא דפליג רב נחמן לא: דברא

דרב אמר יחלוקו ושמואל אמר (ס) אשודא דדייני התם ליכא למיקם עלה דמילתא הכא איכא למיקם עלה דמילתא ומאי שנא מהא (ע) דתנן המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא מכרתי ילדה וזה אומר משלקחתי ילדה יחלוקו (פ) התם להאי איתא

נא א מיי׳ פ״ב מהל׳ זכיה הל׳ ו ופי״ב מהל׳ מלוה הל׳ ג ועי׳ בהשגות סמג עשין סב טושי״ם ח״מ סי׳ רמ סעיף ג ופר״ח קד סעיף ח וסעיף י:

נב ב מיי׳ פ״ב מהל׳ מכירה הל׳ י סמג עשין סב טושי״ם ח״מ סי׳ רכג סעיף ח ועל הלוקח לחבית ראיה:

ג רב אלפס כתובות פ״ט דף קי ע״ב:

רבינו גרשום

דרב אמר יחלוקו. שניהן: ושמואל אמר שודא דדייני. כלומר להיכא שתיגנה דעת ב״ד שדעת הלוה מחבב טפי לההוא מלוה יהבי׳ לפי שמחבבו יותר הקרימו אותו ולוה ממנו ושיעבד לו קודם לזה (שמנוכב ליתנו) והא שלו ובחר ב״ד אזלי׳ והכא אמאי אמרי׳ כל דאליס גבר: התם ליכא למיקם עלה דמלתא. משום דהנהו תרי שטרי תרוייהו שוין בממון ובזמן ולא מצי לאחזוקי האי טפי מאידך משו״ה אמר מר יחלוקו ומר אמר שודא דדייני: אבל הכא איכא למיקם עלה דמלתא. דכל חד מינייהו מצי מייתי היום ומחר עדים דדידיה היא ולאו דחבריה משום הכי לא אמרי׳ דיחלוקו אלא כל דאליס גבר: המחליף פרה בחמור. דאורחא דפרה לחלוף ואורחא דשפחה לזבוני:

עין משפט נר מצוה

הגהות הב״ח

(א) רשב״ם ד״ה ומ״ש מעמי וכו׳ ואוקמיה כיד מר עוקבא: (ב) ד״ה יחלוקו וכו׳ מחזק יותר מחבירו: (ג) ד״ה שודא דדייני וכו׳ ושמא עתה זכה כל״ל והד״ח עם ד״ה שודא: (ד) ד״ה התם וכו׳ לא שטר ולא עדי חזקה אליבא למיקם: (ה) יעוש ד״ה רב וכו׳ כיון דאינו אלא לראיה: (ו) באר״ה בדברים יותר ולההוא ליטנא כל״ל ותיבת ושד נמחק: (ז) באר״ה אחי ספיר דפרק אפרי מרכ: (ח) ד״ה ושמואל וכו׳ דאל דלמר ר״א ב״מ דס׳ שסיה: (ט) באר״ה דוחק לומר דאליבא דרב יוסף: (י) ד״ה שודא וכו׳ הולך מנה לפלוני ומת המשלח קאמר מה: (כ) באר״ה מנה לפלוני מיתי לה כל״ל ותיבות גבי שליח נמחק: (ל) באר״ה דרמי בר חמא ומר עוקבא: (מ) ד״ה ומ״ש וכו׳ ומוקמינן לה בחזקה: (נ) באר״ה אבל הכא דפליג רב נחמן לא:

מוסף רש״י

שודא דדייני. לפי ראות עיני הדיינין יעלו חזקות ויחמוכה. שדא לשון השלכה, כמו (שמות טו) ירה בים. דמתרגם שדי בימא (כתובות צד.). המחליף פרה בחמור. לרמי נקט המחליף, ולא אמר המוכר פרתי וילדה. דאילו מוכר בחעות לא קני לוקח עד דמשיך ויכון דתכן מידע ידיע אם ילדה כבר או לא ילדה כבר ולישה לפפוקי בעד שלא מכרתי ומשלקחתי, אבל מחליף פרה בחמור לא סיה צריך למשוך אפרה אי החמור, לאחר מהן מתשך נקנין חליפין לחבירו מתשיכתו של זה בכל מקום שהן, כדאמרינן בהוכה (ב״מ מו.) כל הנעשה דמיס בחבר כיון שוכה זה נתחייב זה בחליפין, לפי שכשמשך זה בעל הפרה את החמור נקנית הפרה לבעל החמור, ואין ידוע אם ילדה או לא ילדה (ב״מ ק וכנ״ל בי״ש צו.). וכן המוכר שפחתו. דקי״ל עבד כנעני נקנה בכסף וכשנתן מעות נקנית לו השפחה ואפילו היא בבית בעלים, ואין ידוע אם עד שלא ילדה נתן הכסף והעיבר שלו או לאחר שילדה ירלוד של בעלים (שם ושם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com